

Wyrok z dnia 4 czerwca 1997 r.
II UKN 162/97

W ramach możliwości przytaczania nowego lub uzupełniającego uzasadnienia podstawy kasacyjnej (art. 393¹¹ zdanie drugie KPC) dopuszczalne jest powołanie się na resortową regulację prawną.

Przewodniczący SSN: Maria Tyszel, Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Zbigniew Myszkowski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 1997 r. sprawy z wniosku Adolfa P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w R. o wysokość świadczenia, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 28 października 1996 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego- Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach-Ośrodek Zamiejskowy w Rybniku z dnia 20 grudnia 1995 r. [...] w jego pkt 1 i 2 w ten sposób, że przyznał Adolfowi P. prawo do przelicznika 1,8 w okresie zatrudnienia od 1 czerwca 1970 r. do 30 września 1975 r.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 1995 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach-Ośrodek Zamiejskowy w Rybniku zmienił zaskarżoną przez Adolfa P. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w R. z dnia 25 kwietnia 1995 r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do przelicznika 1,4 za okres jego zatrudnienia od dnia 1 czerwca 1970 r. do dnia 30 września 1975 r., oddalił odwołanie w zakresie zastosowania przelicznika 1,8 za ten okres oraz umorzył postępowanie w pozostałym zakresie wobec cofnięcia odwołania w części wykraczającej poza zastosowanie przelicznika 1,8. Sąd ten ustalił, że w okresie od dnia 1 czerwca 1970 r. do dnia 30 września 1975 r. ubezpieczony był zatrudniony w KWK "S.@ na stanowisku głównego inżyniera d/s naukowo-technicznych, będąc równocześnie w tym okresie czynnym członkiem drużyny ratowniczej. Wykonując zatrudnienie ubezpieczony zjeżdżał pod ziemię 13 razy w miesiącu, a w pozostałym czasie pracował na powierzchni.

Na tle dokonanych ustaleń Sąd pierwszej instancji przyjął, że zajmowane przez ubezpieczonego stanowisko nie znajdowało się w wykazie stanowisk dozoru ruchu, na których zatrudnienie wymagało zatwierdzenia Okręgowego Urzędu Górniczego. Aktualnie stanowisko głównego inżyniera d/s naukowo-technicznych nie istnieje, a zakres jego obowiązków został przekazany kierownikowi działu przygotowania produkcji i postępu technicznego, które jest zaliczane do pracy górniczej w ramach kierownictwa ruchu zakładu górniczego. W tej sytuacji Sąd Wojewódzki wyraził pogląd, że ubezpieczony wykonując w spornym okresie zatrudnienie na stanowisku nie wymagającym zatwierdzenia przez Okręgowy Urząd Górniczy, nie należał do dozoru

ruchu lub kierownictwa ruchu kopalni, a przeto nie spełniał wymogu określonego normą art. 6 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin pomimo przepracowania co najmniej połowy dniówek roboczych pod ziemią i statusu czynnego ratownika górniczego. Z tytułu wykonywanej przez ubezpieczonego tzw. górniczej pracy mieszanej, Sąd Wojewódzki w oparciu o normę art. 10a ust. 1 pkt 3 tej ustawy przyznał mu - do ustalenia wysokości górniczej emerytury - prawo do przelicznika 1,4 za każdy rok tej pracy świadczonej częściowo na powierzchni, a częściowo pod ziemią.

Rewizję ubezpieczonego od wyroku Sądu Wojewódzkiego w zakresie odmowy zastosowania wyższego przelicznika 1,8 przy ustalaniu wysokości jego świadczenia emerytalnego oddalił Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 28 października 1996 r. Sąd ten podzielił ustalenia faktyczne i stanowisko prawne Sądu pierwszej instancji i dodatkowo argumentował, że pracą górniczą na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalń w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy o z.e.g. jest jedynie zatrudnienie na stanowiskach określonych w zarządzeniu nr 9 z dnia 23 grudnia 1994 r. Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie określenia stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu pod ziemią, które nie wyszczególnia zajmowanego przez ubezpieczonego w spornym okresie stanowiska głównego inżyniera d/s naukowo-technicznych. Również pod rządami dekretu z dnia 6 maja 1953 r. Prawo górnicze (jednolity tekst: Dz. U. z 1961 r. Nr 23, poz. 113), w objętych sporem latach 1970-1975 zajmowane przez ubezpieczonego stanowisko nie wymagało zatwierdzenia przez Okręgowy Urząd Górniczy i nie było objęte regulacją zarządzenia nr 48 z dnia 4 kwietnia 1962 r. Ministra Górnictwa i Energetyki w sprawie ustalenia dla kopalń stanowisk kierownictwa ruchu zakładów górniczych oraz dozoru wyższego, średniego i niższego tych zakładów. Dlatego mimo kwalifikacji inżyniera górnika na zajmowanym stanowisku ubezpieczony nie był zatrudniony na stanowisku dozoru ruchu i kierownictwa ruchu kopalń w ujęciu normatywnym art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy o z.e.g., co wykluczało zastosowanie do spornego stażu zatrudnienia przelicznika 1,8 przy ustalaniu wysokości emerytury ubezpieczonego.

Kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł ubezpieczony, podtrzymując zarzuty naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niezastosowanie przepisów art. 10a ust. 1 pkt 2 w związku z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin i argumentował, że w okresie objętym sporem w sposób niewątpliwy wykonywał pracę na stanowisku zaliczanym do kierownictwa ruchu kopalń. Skarga kasacyjna zarzuciła temu Sądowi również naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na wynik sprawy, tyle że nie wymieniła żadnego przepisu, którego miałyby to dotyczyć.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest uzasadniona wobec naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niezastosowanie przepisów art. 5 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 10a ust. 1 pkt 2 oraz art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1995 r., Nr 30, poz. 154). Z ustaleń faktycznych wynikało, że ubezpieczony w okresie od dnia 1 czerwca 1970 r. do dnia 30 września 1975 r. był zatrudniony na stanowisku głównego inżyniera do spraw naukowo-technicznych w Kopalni Węgla Kamiennego "S.@ i ponad połowę dniówek roboczych w

miesiącu przepracował pod ziemią, będąc równocześnie czynnym członkiem drużyny ratowniczej. A zatem ubezpieczony wykonywał w tym okresie pracę górniczą w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy o z.e.g. Nie była to praca równorzędna z pracą górniczą, jak ją bezzasadnie zakwalifikował Sąd Apelacyjny powołując się na takie stanowisko Sądu pierwszej instancji, który dokładnie ustalił wykonywanie przez ubezpieczonego pracy górniczej. Sąd Najwyższy dodatkowo miał na uwadze, że Sąd drugiej instancji rozpoznawał rewizję ubezpieczonego według reguł proceduralnych określonych w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. . Nr 43, poz. 189), a zatem - stosując przepisy procedury cywilnej sprzed tej nowelizacji, nie był uprawniony do zmiany ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji (art. 385 KPC w poprzednim brzmieniu). Zresztą w istocie rzeczy Sąd drugiej instancji zmiany takiej nie dokonał, ponieważ jedynie omyłkowo powołał się na nieistniejące ustalenie Sądu pierwszej instancji o wykonywaniu pracy równorzędnej z pracą górniczą w sytuacji, gdy Sąd ten jednoznacznie zakwalifikował status prawny pracy górniczej ubezpieczonego w okresie objętym sporem i taki jest miarodajny stan dla rozpoznawanej kasacji.

Dokonane ustalenia uzasadniały zaliczenie zatrudnienia ubezpieczonego w kierownictwie ruchu kopalń, który przepracował co najmniej połowę miesięcznych dniówek roboczych pod ziemią, będąc równocześnie czynnym członkiem drużyny ratowniczej, jako okres zatrudnienia określony w przepisie art. 6 ust. 2 ustawy o z.e.g., do którego z mocy art. 10a ust. 1 pkt 2 tej ustawy przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur i rent, stosuje się przelicznik 1,8 za każdy rok pracy.

Wykluczając możliwość zastosowania tej regulacji wobec ubezpieczonego Sądy pierwszej i drugiej instancji oparły się wyłącznie na twierdzeniach organu rentowego, że stanowisko zajmowane przez ubezpieczonego nie było wyszczególnione w urzędowych wykazach stanowisk kierownictwa ruchu zakładów górniczych i dozoru ruchu tych jednostek. Tymczasem to niezweryfikowane stanowisko organu rentowego jest oczywiście bezpodstawne i nie znajduje oparcia we wskazywanych regulacjach prawnych, albowiem ubezpieczony przedłożył Sądowi Najwyższemu wykaz stanowisk kierownictwa ruchu zakładu górniczego oraz dozoru wyższego i średniego, które w ramach ciągłego usprawniania struktury organizacyjnej przedsiębiorstw zostały powołane w kopalniach, a które nie figurowały w wykazie stanowisk będącym załącznikiem nr 2 do zarządzenia nr 48 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 4 kwietnia 1962 r. / znak: DG/ZP7-5-33/62/, wydanego w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego. Wykaz ten w pkt I.6 wymieniał zajmowane przez ubezpieczonego w okresie objętym sporem od dnia 1 czerwca 1970 r. do dnia 30 września 1975 r. stanowisko głównego inżyniera d/s naukowo technicznych, co potwierdzało charakter górniczego zatrudnienia ubezpieczonego w kierownictwie ruchu kopalni (art. 5 ust. 1 pkt 5 i art. 6 ust. 2 ustawy o z.e.g.). Stanowisko to nazwą i zakresem czynności odpowiada obecnemu stanowisku kierowniczemu znajdującemu się w pkt 5 wykazu stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu podziemnych zakładów górniczych, na którym zatrudnienie uważa się za pracę górniczą (pkt 5 załącznika Nr 1 pkt A do Zarządzenia Nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r.).

Trzeba wyraźnie podkreślić, że przedłożenie ówczasie obowiązującej regulacji

prawnej nie należy do sfery faktów i nie wpływa na zmianę stanu faktycznego stanowiącego podstawę wydania zaskarżonego wyroku, ale jednoznacznie kwalifikuje się do sfery prawa, która podlegała koniecznemu uwzględnieniu w ramach uprawnień stron do przytaczania na rozprawie kasacyjnej nowego lub uzupełniającego uzasadnienia podstawy kasacyjnej (art. 393¹¹ zdanie drugie KPC). Potwierdza to zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niezastosowanie przepisów art. 10a ust. 1 pkt 2 w związku z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin - do spornego okresu pracy ubezpieczonego na stanowisku zaliczanym do kierownictwa ruchu kopalń. W takich okolicznościach Sąd Najwyższy orzekł reformatoryjnie z mocy art. 393¹⁵ KPC, uznając że nie było naruszeń istotnych przepisów postępowania, których zresztą kasacja w ogóle nie wyartykułowała, a zaszło oczywiste uchybienie wskazanym w kasacji przepisom prawa materialnego.

=====